

▪

Turap 1 - 2023

Inhoudsopgave

Hoofdpijnen Turap 1 2023.....	3
Totaalbeeld financiën	4
Bijlagen	6
Wijken Algemeen	6
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	9
S01 Veiligheid	12
S02 Bereikbaarheid	13
S03 Economie	14
S04 Onderwijs	15
S05 Cultuur	16
S06 Participatie en armoedebestrijding	17
S07 Zorg.....	18
S08 Welzijn en inclusie.....	20
S09 Gezondheid en sport.....	22
S10 Klimaat en energie	23
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	24
S12 Wonen en leefomgeving	25
Investerings	27

Hoofdpijnen Turap 1 2023

In deze eerste Turap over 2023 zijn de verwachte financiële afwijkingen over het lopende jaar 2023 opgenomen, voor zover die nu bekend zijn. Deze komen naar voren vanuit de financiële vertaling van de autonome ontwikkelingen en financiële ontwikkelingen die voor het jaar 2023 worden voorzien.

Turap en bestuursrapportages

In de Turaps wordt over de voortgang van de programma's gerapporteerd. Hiermee volgt de Turap de opbouw van de begroting en het jaarverslag. In Turap-1 zijn dit alleen de financiële afwijkingen. In Turap-2 wordt ook de inhoudelijke voortgang aan de hand van de doelenboom weergegeven. Naast de Turap kennen we in Arnhem ook bestuursrapportages, zoals de bestuursrapportage Zorgdomein en de bestuursrapportage Bestaanszekerheid. Beide bestuursrapportages worden in mei aan de raad aangeboden en ze bevatten gedetailleerde informatie over de voortgang en resultaten van de programma's. De Turap is minder gedetailleerd dan de bestuursrapportages. In deze Turap geven we in de bijlage bij de programma's S06 en S07 een korte toelichting op de financiële afwijkingen. In de bestuursrapportages is meer informatie over de voortgang op deze onderwerpen aangegeven.

Leeswijzer

De presentatie van de baten en de lasten die in de begroting van 2023 is gebruikt, is doorgezet in deze Turap. Daarom wordt een positief bedrag gepresenteerd op het moment dat er sprake is van meer baten of meer lasten. Concreet betekent dit dat als er hogere lasten zijn, dit als een positief bedrag in de lasten is gepresenteerd. Dit veroorzaakt een nadeel voor de algemene reserve. Wanneer een negatief bedrag als afwijking in de lasten is gepresenteerd, betekent dit dat er sprake is van minder lasten, dus een voordeel voor de algemene reserve. Wat betreft de baten werkt dit hetzelfde: een positieve afwijking in de baten betekent hogere baten en een voordeel voor de algemene reserve. Of een afwijking een voordeel of nadeel voor de algemene reserve veroorzaakt, is eveneens weergegeven in de kolommen in de bijlagen.

Overeenkomstig voorgaand jaar wordt een begrotingswijziging voorgesteld bij Turap-1. Afwijkingen worden in de begroting gewijzigd wanneer deze onder één van de volgende situaties vallen:

- overhevelingen tussen programma's (bijvoorbeeld extra middelen uit decentralisatieuitkeringen (DU's) of taakmutaties gemeentefonds op programma S00 die leiden tot extra lasten op andere programma's);
- wijzigingen die vaststaan en niet meer wijzigen in de rest van het jaar (bijvoorbeeld een afrekening, uitspraak op een bezwaarschrift).

Per afwijking is in de tabellen de nodige informatie verstrekt. Hieronder is per kolom aangegeven welke informatie wordt weergegeven:

- I/S: Is de afwijking incidenteel of structureel;
- AR/BR: Komt de afwijking ten gunste of laste van de algemene reserve (AR) of een bestemmingsreserve (BR);
- B: Wordt de afwijking in de begroting verwerkt met bijgevoegde begrotingswijziging.

Totaalbeeld financiën

In deze Turap zijn alle afwijkingen opgenomen die op dit moment bekend zijn voor het boekjaar 2023.

Turap 1	2023
Compensatie MGR i.v.m. extra loon- en prijsstijgingen 2023	-428
Energieprijzen eigen gebruik openbare ruimte	-4.000
Energieprijzen eigen gebruik vastgoed	-2.300
Zorg: Pluryn	-385
Dekking Pluryn uit Zorg of BR Wmo en jeugdzorg	385
Toegankelijkheid evenementen	-72
Dekking toegankelijkheid evenementen uit budget toegankelijkheid	72
Gemeentefonds	16.648
OZB indexatie (lasten voor panden in eigen gebruik)	-102
Actualisatie MIP	902
Nominaal: Cao	-1.821
Zorg: Aanvullende indexering zorgtarieven	-1.000
Zorg: Aanvullende indexering zorgtarieven uit BR Wmo en jeugdzorg	1.000
Zorg: kostprijsdekkende tarieven huishoudelijke ondersteuning	-1.000
Zorg: kostprijsdekkende tarieven uit BR Wmo en jeugdzorg	1.000
Zorg: verhoging vergoeding/tarief pleegzorg	-300
Zorg: verhoging vergoeding/tarief pleegzorg uit BR WMO en jeugdzorg	300
Indexatie contracten parkeergarages	-282
Extra loon- en prijsstijgingen 2023 ev bij VGGM	-1.203
Actualisatie BUIG	1.598
Verschil huurindexatie en lasten gemeentelijk vastgoed	294
Hogere beheerkosten transferhal Arnhem Centraal	-280
Buurtconciërges overheveling dekking uit WIF	425
Leefbare Wijken Monitor	-56
Totaal Turap 1	9.396

Deze afwijkingen worden in de begrotingsprogramma's in de bijlagen gepresenteerd daar waar de afwijkingen zich voordoen. In een aantal gevallen betekent dit dat een afwijking uit bovenstaande tabel verdeeld is over meerdere programma's, omdat het bijvoorbeeld over vastgoed gaat dat in meerdere programma's is begroot. Ook vindt er in sommige gevallen een verdeling van de afwijking plaats over wijkprogramma's en stedelijke programma's. Tot slot is het voordeel op het gemeentefonds in programma S00 opgenomen, maar is rekening gehouden met het feit dat hierin extra middelen worden ontvangen ter dekking van lasten op andere programma's.

In onderstaande tabel is het totaalbeeld van de Turap op het niveau van lasten en baten opgenomen. Dit beeld laat per saldo wederom het voordeel van € 9,4 miljoen voor de algemene reserve zien.

	Begroting	Prognose	Afwijking	
	Stand maart	Turap 1	Turap 1	
	2023			
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Lasten	880.151	885.204	5.053	V
Baten	839.001	850.765	11.764	V
Saldo lasten en baten	-41.150	-34.439	6.711	V
Toevoegingen aan reserves	78.517	78.517	0	
Onttrekkingen aan reserves	119.666	122.351	2.685	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	41.149	43.834	2.685	
Prognose resultaat	-1	9.395	9.396	V

Zoals in de leeswijzer benoemd, wordt een aantal afwijkingen in de begroting gewijzigd, omdat deze afwijkingen niet meer zullen wijzigen in de loop van 2023. Dit leidt ertoe dat van de totale afwijking van € 9,4 miljoen een voordeel van € 13,2 miljoen wordt verwerkt in de begrotingswijziging bij deze Turap. Dit voordeel ontstaat door het saldo van voor- en nadelen van de individuele afwijkingen die volgens eerder benoemde criteria hiervoor in aanmerking komen. Deze afwijkingen hebben met name betrekking op de mutatie in het gemeentefonds en de daarbij behorende decentralisatie-uitkeringen, taakmutaties en de actualisatie van het budget BUIG. Het verschil met het totale geraamde voordeel van € 9,4 miljoen wordt mogelijk in Turap-2 verwerkt als er op dat moment zekerheid is over de onderliggende afwijkingen.

Bijlagen

Wijken Algemeen

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1
--	---------------------------------	---------------------	----------------------

Bedragen x € 1.000

Middelen			
Lasten	224.935	226.297	1.362 N
Baten	26.679	27.227	548 V
Saldo lasten en baten	-198.256	-199.070	-814 N
Toevoegingen aan reserves	6.620	6.620	0
Onttrekkingen aan reserves	6.313	6.313	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-307	-307	0 N
Prognose resultaat	-198.563	-199.377	-814 N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	1.362	N				
Sociale wijkteams (SWT)	0					
Teams Leefomgeving(TLO)	1.362	N				
Onderwijs	877	N	Energieprijzen eigen gebruik (vastgoed)	I	AR	N
Onderwijs	222	N	Compensatie MGR	I	AR	N
Werk en Inkomen	110	N	Actualisatie BUIG	S	AR	J
Mobiliteit	85	N	Indexatie contracten parkeergarages	S	AR	N
Wijken en wijkgericht werken	56	N	Leefbare wijken monitor	S	AR	J
Water, milieu en luchtkwaliteit	7	N	Energieprijzen eigen gebruik (vastgoed)	I	AR	N
Werk en Inkomen	5	N	Compensatie MGR	I	AR	N
Baten	548	V				
Sociale wijkteams (SWT)	0					
Teams Leefomgeving(TLO)	548	V				
Onderwijs	438	V	Energieprijzen eigen gebruik (vastgoed)	I	AR	N
Werk en Inkomen	110	V	Actualisatie BUIG	S	AR	J
Toevoegingen aan reserves	0					
Sociale wijkteams (SWT)	0					
Teams Leefomgeving(TLO)	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					
Sociale wijkteams (SWT)	0					

Energieprijzen eigen gebruik

In het afgelopen jaar zijn de prijzen voor energie fors gestegen. Voor de gemeente Arnhem stond het tarief grotendeels vast tot eind 2022. Voor 2023 zijn eind vorig jaar de nieuwe prijzen voor gas en elektriciteit vastgesteld (voor 1 jaar). De vernieuwde tarieven zijn voortgekomen uit de participatie aan de Groene Metropool Regio, welke een aanbesteding gehouden heeft voor de inkoop van energie. Specifiek voor gas geldt dat deze afspraken per 01-01-2023 gewijzigd zijn: een nieuwe leverancier, en ook nieuwe tarieven. Voor elektriciteit hebben we met behoud van leverancier de tarieven omhoog zien gaan. Dit leidt tot een forse stijging van de energielasten en een knelpunt in de begroting. De grootste stijging van kosten voor elektriciteit zit bij openbare ruimte (openbare verlichting, verkeerslichten, etc.); er wordt een tekort verwacht van € 4,0 miljoen, verspreid over programma S02 en S12. Daarnaast is sprake van een verwachte overschrijding van de begrote budgetten bij Vastgoed van € 2,3 miljoen (na doorbelasting), hier betreffen het de panden in eigen gebruik en de MFC's waar zowel voor gas als elektra een tekort voorzien is. De hogere energieprijzen leiden volgens verwachting tot een hogere energiekosten (+ € 877.000) bij de MFC's. Een deel daarvan (naar schatting 50%) zal kunnen worden doorbelast naar de huurders van de MFC's.

Daarnaast wordt geprobeerd directer energie te besparen door de verwarming lager te zetten en op middellange termijn te werken aan het verduurzamen van de gebouwen.

Het totale financiële effect is verspreid over de wijken, S00, S02, S03, S05 en S09. De kostenstijging wordt aan alle gebruikers één op één doorberekend conform de afgelopen jaren ook het geval was, dit geldt dus zowel voor huurders van gemeentelijk vastgoed als voor gebruikers van walstroom of de markten. Het in kaart brengen van het exacte tekort is een ingewikkeld proces omdat op aansluitingsniveau bekeken moet worden wat de effecten zijn. Dit traject wordt nu voor alle objecten doorlopen. Uiteraard wordt gemeentebreed gekeken naar energiebesparingsmogelijkheden, waar deze al bekend zijn, zijn deze meegenomen in de berekeningen. De eerste inschatting is dat het totale financiële knelpunt van stijging energielasten € 6,3 miljoen bedraagt.

Compensatie MGR i.v.m. extra loon- en prijsstijgingen 2023

De gemeente Arnhem heeft de modules Inkoop Zorg, Onderwijs, Contractmanagement Inburgering, WsW en WSP en Beheer ondergebracht bij de Modulair Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGR-SD) en betaalt hiervoor tezamen met de andere gemeenten van de regio Centraal Gelderland een jaarlijkse bijdrage. De MGR verwacht bovenop haar primaire begroting 2023, structureel een extra indexatie voor loon- en prijsstijgingen (als huisvesting en ICT) door te voeren op deze modules.

De effecten voor de module WSP zijn meegenomen in het re-integratiebudget. Voor de module WsW staat het effect onder de autonome ontwikkelingen. Voor de overige modules is op basis van de nu voorliggende begroting bekend dat een tekort op jaarlijkse bijdrage van Arnhem ontstaat van € 428.000 in 2023.

Het nadeel is verdeeld over de wijken, S06, S07 en S08.

Actualisatie BUIG

In de raadsbrief 'Gebundelde uitkering BUIG 2022 en 2023' van 13 december 22 is vermeld dat de bijgestelde raming voor 2023 en verder wordt meegenomen in de Turap 1 en de Perspectiefnota 2023. Voor 2023 is het voorlopig budget vastgesteld op € 104,4 miljoen (2022: € 103,1 miljoen). De voorspelde lasten stijgen niet en blijven € 106,2 miljoen. Het verwachte nadeel is hiermee kleiner geworden (was - € 3,3 miljoen) en komt uit op € 1,7 miljoen in 2023. Het voordeel (€ 1,6 miljoen in 2023), mede ontstaan doordat steeds meer mensen vanuit de bijstand doorstromen naar betaald werk, gaat terug naar de algemene middelen, in overeenstemming met de afgesproken begrotingssystematiek voor BUIG. Dit voordeel wordt zichtbaar op programma S06.

Indexatie contracten parkeergarages

Conform overeenkomsten zijn er prijsindexaties toegepast op bijvoorbeeld de dienstverleningsovereenkomst P1 en de verschillende onderhoudscontracten. Deze indexaties leveren een structureel knelpunt van € 282.000 op dat al in 2023 wordt voorzien. Bij Turap-2 wordt bekeken of de BR Bereikbaarheid hiervoor mogelijk ingezet kan worden.

Het nadeel valt zowel op de wijken als op S02.

Leefbare wijken monitor

Voor de monitor leefbare wijken is in 2024 € 125.000 in de begroting opgenomen. In de aanloop om tot de monitor te komen, zijn in 2023 al middelen nodig. We stellen voor om het benodigde deel in 2023 budgetneutraal vanuit 2024 te verschuiven naar 2023. Dit is conform collegenota 692933 (1-11-2022) Arnhemse Leefbare wijken monitor.

S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1	
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Lasten	101.211	104.358	3.147	N
Baten	559.443	577.492	18.049	V
Saldo lasten en baten	458.232	473.134	14.902	V
Toevoegingen aan reserves	3.931	3.931	0	
Onttrekkingen aan reserves	59.004	59.004	0	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	55.073	55.073	0	N
Prognose resultaat	513.305	528.207	14.902	V

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ B BR
Lasten	3.147	N			
Financiën	1.821	N	CAO ambtelijke organisatie	S	AR N
Bedrijfsvoering en PenO	1.755	N	Energieprijzen eigen gebruik (vastgoed)	I	AR N
Bedrijfsvoering en PenO	465	N	Verschil huurindexatie en lasten gemeentelijk vastgoed	S	AR N
Bedrijfsvoering en PenO	8	N	OZB indexatie	S	AR N
Financiën	-902	V	Actualisatie MIP	S	AR N
Baten	18.049	V			
Financiën	12.311	V	Gemeentefonds september- decembercirculaire	S	AR J
Financiën	4.980	V	Gemeentefonds verwacht extra accres nacalculatie (najaarsnota)	S	AR N
Bedrijfsvoering en PenO	758	V	Verschil huurindexatie en lasten gemeentelijk vastgoed	S	AR N
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

CAO ambtelijke organisatie

De loonontwikkeling van de ambtelijke organisatie volgt uit de cao-afspraken. Op 22 februari jl. is een principeakkoord gesloten voor de cao van gemeenten. Deze cao loopt tot en met 31 december 2023. De effecten hiervan voor 2023 worden in deze Turap verwerkt. Daarnaast ontstaan er wijzigingen in diverse premies op basis van actualisaties per 1 januari, dit leidt tot een voordeel. Per saldo ontstaat een negatief effect van € 1,8 miljoen in 2023 voor de algemene middelen.

Verschil huurindexatie en lasten gemeentelijk vastgoed

De gemeente Arnhem hanteert de systematiek van kostprijsdekkende huur. Jaarlijks indexeren wij per 1 mei de huurprijs met de CPI (Consumenten Prijs Index) zoals deze wordt gepubliceerd door het CBS. De indexering van de huurbedragen op basis van de CPI-index levert een indexering op per 1 mei 2023 van ongeveer 8% (ten opzichte van 2% voorgaande jaren en 4,5% afgelopen jaar).

Sinds de start van de CPI index is deze nog nooit zo hoog geweest. In de markt, ook de commerciële verhuurmarkt, wordt opgeroepen tot coulance afspraken. Hoewel CPI de norm is en ook wij te maken hebben met gestegen bouw- en beheerkosten van ons vastgoed zien we mogelijkheden om onze huurders enigszins

tegenoet te komen. Wij wijken eenmalig af van de CPI als index en hanteren een lager indexpercentage, namelijk de "kerninflatie", te hanteren voor de huurprijsindexering (vanaf 1 mei 2023). Dit alleen indien de kerninflatie lager is dan de CPI indexatie. De kerninflatie, gepubliceerd als SA20 bij CBS, is nu 6,7%. Voorgaande jaren hielden de indexeringen van de huuropbrengsten en de stijging van de kosten van het onderhoud van vastgoed elkaar redelijk in evenwicht. Met de hogere indexatie van de huren (+ € 758.000) ontstaat echter een verschil ten opzichte van de ontwikkeling van de lasten (+ € 465.000), een groot deel betreft namelijk kapitaallasten die gelijk blijven. Het positieve resultaat dat hierdoor ontstaat kan ten gunste van de algemene middelen vallen. Uitgaande van de kerninflatie is dit € 294.000 in 2023.

De afwijking met betrekking tot de hogere energielasten heeft betrekking op meerdere programma's. De verdeling over de verschillende programma's wordt zichtbaar gemaakt bij Turap-2 2023.

Energieprijzen eigen gebruik

Zie hiervoor de toelichting op wijken algemeen.

OZB indexatie

In de begroting is besloten dat de opbrengst OZB jaarlijks met 5% wordt geïndexeerd. Dat heeft ook gevolgen voor de panden die in het bezit zijn van de gemeente zelf. In de meeste gevallen wordt dit gecompenseerd door een verhoging van de door de gemeente te ontvangen huur. Voor een beperkt aantal panden is er echter geen sprake van een huurrelatie. Bij de onderwijspanden en de panden in gebruik voor de eigen ambtelijke organisatie is er geen huurrelatie en leidt de verhoging van de OZB tot een verhoging van de exploitatielasten. Dit is niet meegenomen bij het invoeren van de 5% indexatie. Dit effect wordt in meerdere programma's (S00 en S04) zichtbaar als gevolg van de verdeling van de gemeentelijke panden over deze programma's.

Actualisatie MIP

Op basis van de realisatie over 2022 zijn de plannings van de investeringsprojecten in het MIP geactualiseerd. Hierdoor verschuift de realisatie van een aantal projecten naar een later jaar. Dit kan diverse oorzaken hebben, zoals personele wisselingen of knelpunten in de capaciteit. Het is gebruikelijk dat niet alle investeringen hun oorspronkelijk geplande investeringsritme volgen. Daarom wordt over het geheel van de investeringen een deel planningsrealisme geraamd om hier op het totaal rekening mee te houden. In de reeks actualisatie MIP zijn geen nieuwe investeringen opgenomen. Voor een tweetal investeringen wordt de investeringsomvang aangepast:

Gymzaal Fluitekruid

De ontwikkeling van gymzaal Fluitekruid (Malburgen) gaat de aanbestedingsfase in. Dit zal onder regie van Volkshuisvesting Arnhem door een Europese aanbesteding in de markt gezet worden. Het gemeentelijk deel beperkt zich tot de gymzaal; het naastgelegen buurthuis en de appartementen zullen door Volkshuisvesting Arnhem verder opgepakt worden. Samen vormt dit één complex. Volkshuisvesting Arnhem is bouwheer en zal de bouw van gymzaal, appartementen en buurthuis integraal uitvoeren. Voor de bouw van de gymzaal heeft de gemeente Arnhem een budget van €1,64 mln beschikbaar, maar mede door de forse bouwkostenstijgingen in de afgelopen periode is dit budget niet toereikend. Een aanvullend investeringsbudget van €1 mln is nodig om de gymzaal te realiseren. De verwachte oplevering is 2024, zodat de jaarlijkse kapitaallasten van circa €47.000 vanaf 2025 op de begroting zullen drukken.

Zwembad Valkenhuizen

De afronding van de sloop en aanleg buitenterrein alsmede realisatie van een regenopvang waterbuffer in het oude zwembassin bij zwembad Valkenhuizen bevinden zich in de eindfase. De afronding van het buitenterrein van zwembad Valkenhuizen is door de aanleg van het waterdepot uitgelopen. In deze periode zijn de aanlegkosten en materiaalprijzen zeer fors gestegen. Deze prijsstijgingen zijn nog niet eerder doorgerekend. Bij dit soort grote lopende projecten doen we dit namelijk niet generiek, maar via maatwerk. Door de langer dan voorziene technische uitwerking van de waterbuffer is de aanleg hiervan ook uitgelopen, waardoor ook op dit onderdeel een (beperkte) stijging van de investering benodigd is.

In totaal zal het investeringsbudget met naar verwachting € 500.000 overschreden worden. De bijbehorende kapitaallasten van circa € 24.000 zullen vanaf 2024 drukken op de begroting. Daarnaast loopt er nog een onderzoek naar het functioneren van de technische luchtinstallaties in het opgeleverde zwembad. Het is mogelijk dat uit het onderzoek komt dat aanpassing van de luchtinstallaties noodzakelijk is. Met de kosten van mogelijke aanpassingen aan de technische installaties van het zwembad is nu nog geen rekening gehouden, op dit moment is hier nog geen inschatting van te maken. Dit risico is ook opgenomen in het risicoprofiel.

De actualisatie van alle bestaande investeringen levert, inclusief de beschreven effecten met betrekking tot gymzaal Fluitekruid en zwembad Valkenhuizen, in 2023 een voordeel op van € 0,9 miljoen.

Gemeentefonds

De raming van het gemeentefonds is gebaseerd op de september- en decembercirculaire 2022. De stijging in 2023 is het gevolg van stijging van het accres als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen in de rijksbegroting, actualisatie van maatstaven in de algemene uitkering en actualisatie van de uitkeringsfactor. Ook is rekening gehouden met het verwachte Arnhemse aandeel in de door het Rijk aangekondigde extra compensatie voor nominale effecten voor de doorwerking van de hogere loon- en prijsindexatie over 2022 (nabetaling). De meicirculaire 2023 zal naar verwachting een nieuwe afwijking geven, in Turap-2 wordt dit verwerkt en toegelicht.

Aankondiging mogelijke afwijking Turap-2 2023 agv verminderingen door bezwaar OZB en rioolheffing

In de begroting is structureel € 1,7 miljoen opgenomen ter dekking van kosten voor verminderingen OZB en rioolheffing, voornamelijk naar aanleiding van bezwaar tegen de WOZ-waarde. Door een inhaaleffect bij de bezwaarafhandeling was dit budget voor 2021 en 2022 ontoereikend. Daarnaast zagen we in die jaren al een toename in het aantal ontvangen bezwaren tegen de WOZ-waarde. Dit jaar zet de stijging in het aantal bezwaren door. In 2023 is voor Arnhem het aantal ontvangen bezwaren meer dan verdubbeld (ruim 8700 ten opzichte van ruim 3800 in eerdere jaren), het aandeel van de zogenaamde no cure no pay bureaus hierin is min of meer verdubbeld (ruim 3800 in 2023 ten opzichte van ruim 1900 in eerdere jaren). Een eerste prognose laat zien dat de aan de no cure no pay bureaus te betalen proceskostenvergoedingen dan ook circa € 6 ton hoger uitkomen. Halverwege 2023 is er een meer betrouwbare prognose te maken van de kosten voor verminderingen over 2023 en het mogelijke effect op het structureel benodigde budget. In Turap-2 en in de Begroting 2024 zal dit effect zo nodig gekwantificeerd worden. Daarbij worden ook de gevolgen van het toegenomen aantal bezwaren op de uitvoeringskosten bij de Connectie en te betalen proceskostenvergoedingen meegenomen. De staatssecretaris van Financiën heeft maatregelen aangekondigd om de rol van de no cure no pay bureaus in te perken. Mogelijk dat deze maatregelen een dempend effect hebben op het aantal bezwaren dat wordt ingediend.

S01 Veiligheid

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1	
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Lasten	23.145	24.006	861	N
Baten	2.348	2.348	0	
Saldo lasten en baten	-20.797	-21.658	-861	N
Toevoegingen aan reserves	73	73	0	
Onttrekkingen aan reserves	1.077	1.077	0	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.004	1.004	0	N
Prognose resultaat	-19.793	-20.654	-861	N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ B BR
Lasten	861	N			
Openbare orde en veiligheid	861	N	VGGM: Extra loon- en prijsstijgingen	S	AR N
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

VGGM: Extra loon- en prijsstijgingen

Ondanks de reeds opgenomen loon- en prijsindex in de Begroting 2023 ontstaat bij de VGGM een tekort als gevolg van de fors hogere prijsontwikkeling ten opzichte van deze toegekende indexatie over 2023. De impact is niet op te vangen met het weerstandsvermogen van VGGM. Dit leidt tot een structurele verhoging van de gemeentelijke bijdragen aan de VGGM van in totaal € 1,2 miljoen vanaf 2023, voor de onderdelen gezondheidszorg en brandweer gezamenlijk. Voor het onderdeel brandweer is dit € 861.000.

S02 Bereikbaarheid

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1	
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Lasten	30.468	34.147	3.679	N
Baten	9.529	9.529	0	
Saldo lasten en baten	-20.939	-24.618	-3.679	N
Toevoegingen aan reserves	14.386	14.386	0	
Onttrekkingen aan reserves	16.084	16.084	0	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.698	1.698	0	N
Prognose resultaat	-19.241	-22.920	-3.679	N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ B BR
Lasten	3.679	N			
Mobiliteit	3.150	N	Energieprijzen eigen gebruik (openbare ruimte)	I	AR N
Mobiliteit	280	N	Hogere beheerkosten transferhal Arnhem Centraal	S	AR N
Mobiliteit	197	N	Indexatie contracten parkeergarages	S	AR N
Mobiliteit	52	N	Energieprijzen eigen gebruik (vastgoed)	I	AR N
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Energieprijzen eigen gebruik

Zie hiervoor de toelichting op wijken algemeen.

Hogere beheerkosten transferhal Arnhem Centraal

De gemeente onderhoudt samen met Prorail en de NS de transferhal van Arnhem Centraal. De uitvoeringsorganisatie die het beheer uitvoert heeft aangegeven dat de kosten van het beheer van de transferhal voor de gemeente met € 280.000 zullen stijgen. De stijging heeft voornamelijk betrekking op energie, schoonmaakkosten en procesmatig onderhoud. Bij Turap-2 wordt bekeken of de BR Arnhem Centraal hiervoor mogelijk ingezet kan worden.

Indexatie contracten parkeergarages

Zie toelichting op wijken algemeen.

S03 Economie

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	9.622	9.640	18 N
Baten	1.234	1.234	0
Saldo lasten en baten	-8.388	-8.406	-18 N
Toevoegingen aan reserves	50	50	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-50	-50	0 N
Prognose resultaat	-8.438	-8.456	-18 N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ B BR
Lasten	18	N			
Toerisme en recreatie	18	N	Energieprijzen eigen gebruik (vastgoed)	I	AR N
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Energieprijzen eigen gebruik

Zie hiervoor de toelichting op wijken algemeen.

S04 Onderwijs

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	26.549	26.643	94 N
Baten	3.470	3.470	0
Saldo lasten en baten	-23.079	-23.173	-94 N
Toevoegingen aan reserves	8.545	8.545	0
Onttrekkingen aan reserves	8.113	8.113	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-432	-432	0 N
Prognose resultaat	-23.511	-23.605	-94 N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ B BR
Lasten	94	N			
Onderwijs	94	N	OZB indexatie	S	AR N
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

OZB indexatie

In de begroting is besloten dat de opbrengst OZB jaarlijks met 5% wordt geïndexeerd. Dat heeft ook gevolgen voor de panden die in het bezit zijn van de gemeente zelf. In de meeste gevallen wordt dit gecompenseerd door een verhoging van de door de gemeente te ontvangen huur. Voor een beperkt aantal panden is er echter geen sprake van een huurrelatie. Bij de onderwijspanden en de panden in gebruik voor de eigen ambtelijke organisatie is er geen huurrelatie en leidt de verhoging van de OZB tot een verhoging van de exploitatielasten. Dit is niet meegenomen bij het invoeren van de 5% indexatie. Dit effect wordt in meerdere programma's (S00 en S04) zichtbaar als gevolg van de verdeling van de gemeentelijke panden over deze programma's.

S05 Cultuur

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	41.532	41.557	25 N
Baten	7.524	7.524	0
Saldo lasten en baten	-34.008	-34.033	-25 N
Toevoegingen aan reserves	3.204	3.204	0
Onttrekkingen aan reserves	3.596	3.596	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	392	392	0 N
Prognose resultaat	-33.616	-33.641	-25 N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ B BR
Lasten	25	N			
Cultuur	25	N	Energieprijzen eigen gebruik (vastgoed)	I	AR N
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Energieprijzen eigen gebruik

Zie hiervoor de toelichting op wijken algemeen.

S06 Participatie en armoedebestrijding

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1	
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Lasten	168.280	159.003	9.277	V
Baten	114.489	107.656	6.833	N
Saldo lasten en baten	-53.791	-51.347	2.444	V
Toevoegingen aan reserves	554	554	0	
Onttrekkingen aan reserves	3.037	3.037	0	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	2.483	2.483	0	N
Prognose resultaat	-51.308	-48.864	2.444	V

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/	B BR
Lasten	-9.277	V				
Werk en Inkomen	5	N	Compensatie MGR	I	AR	N
Werk en Inkomen	-850	V	Buurtconciërges	I	AR	N
Werk en Inkomen	-8.432	V	Actualisatie BUIG	S	AR	J
Baten	-6.833	N				
Werk en Inkomen	-6.833	N	Actualisatie BUIG	S	AR	J
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

Compensatie MGR i.v.m. extra loon- en prijsstijgingen 2023

Zie toelichting op Wijken algemeen

Buurtconciërges

De verlengde pilot van de buurtconciërges loopt nog tot in 2024. Voor de dekking van deze pilot worden de middelen van € 425.000 uit het Werkinvesteringsfonds ingezet die in 2023 in de begroting zijn opgenomen. Om deze middelen in 2024 beschikbaar te maken worden deze in 2023 toegevoegd aan de algemene reserve. In de Begroting 2024 zullen deze middelen in 2024 worden onttrokken aan de algemene reserve. De toevoeging aan de algemene reserve is gepresenteerd als een voordeel van € 425.000

De pilot buurtconciërges is begroot in het programma S12 Wonen en leefomgeving. Ook de dekking in 2023 vindt vanuit het werkinvesteringsfonds plaats. Hiervoor wordt deze dekking overgeheveld naar dit programma. Daarvoor worden de lasten in het programma S06 Participatie en armoedebestrijding met € 425.000 verlaagd en in het programma S12 met € 425.000 verhoogd. De totale lastendaling in S06 komt daarmee op € 850.000.

Actualisatie BUIG

Zie toelichting op Wijken algemeen.

S07 Zorg

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1	
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Lasten	64.933	67.813	2.880	N
Baten	2.898	2.898	0	
Saldo lasten en baten	-62.035	-64.915	-2.880	N
Toevoegingen aan reserves	1.082	1.082	0	
Onttrekkingen aan reserves	639	3.324	2.685	V
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-443	2.242	2.685	V
Prognose resultaat	-62.478	-62.673	-195	N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	2.880	N				
WMO en sociale wijkteams	1.000	N	Aanvullende indexering zorgtarieven	S	BR	N
WMO en sociale wijkteams	1.000	N	Zorg: Kostprijsdekkende tarieven	S	BR	N
Jeugdzorg	385	N	Zorg: Pluryl	S	BR	N
Jeugdzorg	300	N	Zorg: Verhoging vergoeding	S	BR	N
WMO en sociale wijkteams	195	N	Compensatie MGR	I	AR	N
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	2.685	V				
WMO en sociale wijkteams	1.000	V	Aanvullende indexering zorgtarieven	I	BR	N
WMO en sociale wijkteams	1.000	V	Zorg: kostprijsdekkende tarieven	I	BR	N
Jeugdzorg	385	V	Zorg: Pluryl	I	BR	N
Jeugdzorg	300	V	Zorg: Verhoging vergoeding	I	BR	N

Aanvullende indexatie zorgtarieven

Jaarlijks worden de zorgtarieven jeugdzorg en Wmo door onze regionale inkooporganisatie geïndexeerd op basis van voorjaarsramingen van het Centraal Planbureau (CPB). Naar aanleiding van de sterk gestegen prijzen in de afgelopen periode, heeft het CPB deze ramingen in het najaar van 2022 naar boven aangepast. De VNG heeft recentelijk de gemeenten geadviseerd en opgeroepen deze najaarsramingen van het CPB te volgen bij de indexering van de zorgtarieven voor 2023. Dit in navolging van de oproep van het ministerie aan de Nationale Zorgautoriteit om de verhoogde indexering 2023 ook toe te passen voor de Zorgtarieven Wet Langdurige Zorg en Zorgverzekeringswet. Dit betekent een aanvullende indexering van de zorgtarieven voor 2023. De indexatie komt op basis van de nieuwe gegevens van het CPB uit op een totaal van 4,78%. Dit was 4,05%.

Het verschil van 0,73% betekent, berekend over de totale zorgbegroting voor onze gemeente, een extra (structurele) kostenpost van circa € 1 miljoen vanaf 2023. Het college heeft hier eerder al over besloten en de raad hierover met een raadsbrief geïnformeerd (31 januari 2023). Bij Turap 2 2023 wordt gezien of deze last

incidenteel opgevangen kan worden binnen de exploitatie van Zorg. Zo niet, dan worden de meerkosten in 2023 gedekt uit de bestemmingsreserve Wmo & Jeugdzorg. Vooralsnog is de dekking vanuit de reserve aangehouden.

Zorg: kostprijsdekkende tarieven

Het tarief dat gemeente Arnhem betaalt aan aanbieders van Huishoudelijke Ondersteuning wordt vanaf 2023 verhoogd, omdat het wettelijk verplicht is om een kostendekkend tarief te betalen. Zo worden de aanbieders in staat gesteld een gezonde bedrijfsvoering te hebben. Hiertoe heeft het college op 31 januari 2023 besloten. In 2023 wordt bij Turap 2 bezien of deze kostenstijging à € 1.000.000 gedekt kan worden binnen de exploitatie van Zorg of uit de bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg gedekt zal worden. Vooralsnog is de dekking vanuit de reserve aangehouden.

Compensatie MGR i.v.m. extra loon- en prijsstijgingen 2023

Zie toelichting op Wijken algemeen.

Zorg: Pluryn

Pluryn is een grote aanbieder van residentiële verblijfszorg, actief in meerdere jeugdhulpregio's in het midden en oosten van het land. Al sinds 2018 verkeert Pluryn in financiële problemen en wordt verlies geleden op de jeugdzorg. Voor de korte termijn is een herstelplan opgesteld. Voorlopig schatten wij in dat dit € 385.000 aan extra kosten voor Arnhem met zich mee brengt. Bij Turap 2 wordt bezien of deze kosten opgevangen kunnen worden binnen het programma S07 Zorg of gedekt zullen worden uit de bestemmingsreserve WMO & Jeugdzorg. Vooralsnog is de dekking vanuit de reserve aangehouden.

Voor de middellange en lange termijn werkt Pluryn aan een plan waarin aanbod en expertise beter aansluiten op de behoefte van de jeugdzorgregio. Voor de gemeente is het van belang om het specialistische, kwalitatief goede aanbod in het landschap van jeugdzorg en daarmee de continuïteit van essentiële zorg voor kwetsbare jeugdigen te kunnen blijven waarborgen. Na uitwerking van het plan zal duidelijk worden of Pluryn voor ons een strategische partner in de residentiële jeugdzorg blijft, en welke structurele meerkosten dit eventueel met zich meebrengt.

Zorg: verhoging vergoeding

De pleegzorgvergoeding is een tegemoetkoming in de kosten die voor de verzorging en opvoeding van het pleegkind gemaakt moeten worden. Het Rijk heeft aangegeven dat deze vergoeding in verband met de hoge inflatie met ingang van 1 januari 2023 met 14,3% verhoogd wordt. Het structureel financieel effect hiervan is € 300.000 per jaar. Dit wordt in 2023 gedekt uit de bestemmingsreserve WMO & Jeugdzorg.

S08 Welzijn en inclusie

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1	
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Lasten	30.289	30.824	535	N
Baten	1.784	1.784	0	
Saldo lasten en baten	-28.505	-29.040	-535	N
Toevoegingen aan reserves	1.100	1.100	0	
Onttrekkingen aan reserves	2.782	2.782	0	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.682	1.682	0	N
Prognose resultaat	-26.823	-27.358	-535	N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/	B BR
Lasten	535	N				
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	411	N	Taakmutatie Asiel (inburgering)	I	AR	J
Welzijn	124	N	DU Uitstapprogramma sekswerkers	S	AR	J
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	2	N	Compensatie MGR	I	AR	N
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

Taakmutatie Asiel (inburgering)

In het bestuurlijk akkoord met betrekking tot de opvang van asielzoekers op 26 augustus jl. is afgesproken dat het kabinet voldoende financiële middelen beschikbaar stelt voor integratie. Als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars is afgesproken het budget voor de inburgering voor de jaren 2022, 2023 en 2024 landelijk op te hogen met respectievelijk € 20, 40 en 30 miljoen. Hiermee worden gemeenten in staat gesteld alle inburgeraars passende ondersteuning te bieden. Arnhem krijgt in 2023 € 411.000 ter dekking van de kosten. De baten zijn verwerkt in het voordeel op het gemeentefonds op S00, de lasten worden in dit programma gerealiseerd.

DU Uitstapprogramma sekswerkers

Het kabinet stelt sinds 1 januari 2021 geld beschikbaar voor een landelijk dekkend netwerk van uitstapprogramma's om mensen die het sekswerk willen verlaten te ondersteunen. Met de uitkering ontvangen de aangewezen gemeenten middelen voor het ontwikkelen en uitvoeren van regionale uitstapprogramma's voor sekswerkers. Een uitstapprogramma is een programma waarbinnen begeleiding van sekswerkers plaatsvindt bij het vinden van werk of overige dagbesteding buiten het sekswerk. De programma's hebben nadrukkelijk als doel om de stap naar ander werk dan sekswerk te vergemakkelijken en daarin ondersteuning te bieden. Vanaf 2023 is sprake is van een uitbreiding en verbreding van de uitstapprogramma's. Hiervoor is vanaf 2023 structureel € 3 miljoen extra beschikbaar gesteld. Arnhem krijgt € 124.000 extra vanaf 2023 ter dekking van de kosten. De baten zijn verwerkt in het voordeel op het gemeentefonds op S00, de lasten worden in dit programma gerealiseerd.

Compensatie MGR i.v.m. extra loon- en prijsstijgingen 2023
Zie toelichting op Wijken algemeen.

S09 Gezondheid en sport

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1	
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Lasten	25.169	25.515	346	N
Baten	3.398	3.398	0	
Saldo lasten en baten	-21.771	-22.117	-346	N
Toevoegingen aan reserves	418	418	0	
Onttrekkingen aan reserves	903	903	0	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	485	485	0	N
Prognose resultaat	-21.286	-21.632	-346	N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ B BR
Lasten	346	N			
Publieke gezondheid en GGD	342	N	Compensatie VGGM	S	AR N
Publieke gezondheid en GGD	4	N	Energieprijzen eigen gebruik (vastgoed)	I	AR N
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Compensatie VGGM: Extra loon- en prijsstijgingen

Ondanks de reeds opgenomen loon- / prijsindex voor de begroting 2023 ontstaat een tekort als gevolg van de fors hogere prijsontwikkeling ten opzichte van de indexatie van gemeentelijke bijdrage. Cumulatief bedraagt het verwachte tekort € 6,4 miljoen tot € 18,4 miljoen. De exacte berekening en dus de impact voor de begroting van Arnhem is nog niet bekend. Deze impact is niet op te vangen met het weerstandsvermogen van VGGM van € 1,5 miljoen. Begin 2023 wordt de loon- en prijsindex voor 2023 bijgesteld en zal dit leiden tot een structurele verhoging van de/onze gemeentelijke bijdragen van in totaal € 1.200.000. Voor het onderdeel gezondheidszorg bedraagt dit € 342.000.

Energieprijzen eigen gebruik

Zie hiervoor de toelichting op wijken algemeen.

S10 Klimaat en energie

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	12.091	12.091	0
Baten	7.301	7.301	0
Saldo lasten en baten	-4.790	-4.790	0 N
Toevoegingen aan reserves	10.715	10.715	0
Onttrekkingen aan reserves	254	254	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-10.461	-10.461	0 N
Prognose resultaat	-15.251	-15.251	0 N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ B BR
Lasten	0				
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

S11 Ruimtelijke ontwikkeling

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	67.782	67.782	0
Baten	55.920	55.920	0
Saldo lasten en baten	-11.862	-11.862	0 N
Toevoegingen aan reserves	11.642	11.642	0
Onttrekkingen aan reserves	12.649	12.649	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.007	1.007	0 N
Prognose resultaat	-10.855	-10.855	0 N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ B BR
Lasten	0				
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

S12 Wonen en leefomgeving

Financiële afwijkingen

	Begroting Stand BW03 2023	Prognose Turap 1	Afwijking Turap 1	
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Lasten	54.145	55.528	1.383	N
Baten	42.984	42.984	0	
Saldo lasten en baten	-11.161	-12.544	-1.383	N
Toevoegingen aan reserves	16.197	16.197	0	
Onttrekkingen aan reserves	5.215	5.215	0	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-10.982	-10.982	0	N
Prognose resultaat	-22.143	-23.526	-1.383	N

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/	B BR
Lasten	1.383	N				
Openbare ruimte	510	N	Energieprijzen eigen gebruik	S	AR	N
Groen en klimaatadaptie in de stad	425	N	Buurtconciërges	I	AR	N
Mobiliteit	275	N	Energieprijzen eigen gebruik	S	AR	N
Wonen	108	N	Taakmutatie wet goed verhuurderschap	S	AR	J
Mobiliteit	65	N	Energieprijzen eigen gebruik	S	AR	N
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

Energieprijzen eigen gebruik

Zie hiervoor de toelichting op wijken algemeen.

Buurtconciërges

De verlengde pilot van de buurtconciërges wordt in 2023 gedekt vanuit het werkinvesteringsfonds. Deze middelen zijn begroot op programma S06 Participatie en armoedebestrijding. Om de benodigde middelen van € 425.000 in programma S12 Wonen en leefomgeving beschikbaar te maken worden de lasten in programma S06 met dit bedrag verlaagd en in programma S12 met dit bedrag verhoogd.

Taakmutatie wet goed verhuurderschap

In het regeringsakkoord is afgesproken dat gemeenten meer mogelijkheden krijgen om malafide verhuurderschap en discriminatie op de huurmarkt gericht aan te pakken. Deze afspraken worden uitgevoerd in de vorm van het wetsvoorstel goed Verhuurderschap. Het wetsvoorstel zal naar verwachting in juli 2023 in werking treden. Het wetsvoorstel introduceert een landelijke basisnorm voor goed verhuurderschap, in de vorm van algemene regels, waaraan verhuurders en verhuurbemiddelaars zich dienen te houden. Het Rijk stelt middelen ter beschikking om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van het wetsvoorstel. De structurele middelen van € 12,4 miljoen zullen vanaf januari 2023 uitgekeerd worden via de algemene uitkering op basis van de vaste verdeelsystematiek. Arnhem krijgt vanaf 2023 € 108.000. In de meicirculaire volgt nog een incidentele

aanvulling voor 2023. De baten zijn verwerkt in het voordeel op het gemeentefonds op S00, de lasten worden in dit programma gerealiseerd.

Investerings

Aanpassing investeringskredieten

De raad heeft investeringskredieten vastgesteld voor investeringen in gemeentelijk vastgoed. Voor een aantal lopende investeringsprojecten zijn aanpassingen van het investeringskrediet onvermijdelijk. Onderstaand wordt per project hierop een toelichting gegeven.

Confetti en MFC Salamander

De leerlingenprognose toont aan dat het aantal leerlingen in Schuytgraaf nog stijgt. Daardoor blijft de druk voor de scholen in Schuytgraaf onverminderd groot. Het gevolg hiervan is dat het leerlingaantal van de scholen in de omliggende wijken afneemt. Dit is een ongewenste ontwikkeling waarover schoolbesturen en gemeente in gesprek zijn.

Confetti

In juli 2021 is de nieuwbouw van de Confetti opgeleverd. Door de hierboven geschetste ontwikkelingen is een verdere groei van Confetti ook onvermijdelijk.

Om de toename van het aantal leerlingen op te vangen is een viertal noodlokalen tegenover de Confetti geplaatst en is in 2021 ten behoeve van onderwijsuitbreiding grond aangekocht. Op deze grond is de bedoeling extra (definitieve) uitbreiding van 420 m² voor Confetti te realiseren. De inschatting is dat een extra investeringskrediet van € 1,2 miljoen nodig is in 2025 om de uitbreiding van Confetti te realiseren. De kapitaallasten die hier bij horen drukken vanaf 2026 op de begroting.

MFC De Salamander

Ook bij de beide basisscholen in MFC De Salamander is er sprake van een sterke groei van het aantal leerlingen. Een uitbreiding met leslokalen is noodzakelijk. Deze groei was nog niet eerder voorzien. Vooralsnog wordt uitgegaan van een uitbreiding van 700 m² met een verwachte investering van circa € 2,1 miljoen. Er wordt gekeken naar mogelijkheden om binnen het bouwvlak te blijven door bijvoorbeeld bovenop bestaande lokalen te bouwen. Het is mogelijk dat met name door diverse prijsstijgingen het daadwerkelijk benodigde investeringsbedrag flink hoger zal zijn dan de genoemde € 2,1 miljoen. Dit wordt komende periode nader onderzocht.

Onderwijshuisvesting verbouwing Spiekmanlaan

Het schoolgebouw aan de Spiekmanlaan 16 wordt -deels- gerenoveerd om minimaal voor 15 jaar als wissellocatie voor onderwijs geschikt te zijn. De eerste beoogde gebruiker is Vrijeschool Parcival-Noord, die nu nog tijdelijk is gehuisvest in het gebouw Brugstraat 6. In de loop van de tijd zal worden gezien of dit gebouw nog langer als wissellocatie voor het onderwijs zal worden gebruikt, als definitieve locatie voor een school zal worden ingezet of een andere bestemming zal krijgen. Om dit gebouw voor minimaal 15 jaar geschikt te maken voor het onderwijs, is een flink aantal onvermijdelijke investeringen noodzakelijk. Te denken valt hierbij onder andere aan uitvoering achterstallig onderhoud (bijvoorbeeld vervangen van een groot aantal kozijnen), het gebouw geschikt maken voor frisse scholen klasse B, etc.

Met het -deels- renoveren van dit gebouw was geen rekening gehouden, ook niet in de begroting. De verwachte investeringslast is € 1,6 mln in 2023. De verwachting is dat de werkzaamheden dit jaar zijn afgerond, zodat de kapitaallasten van jaarlijks circa € 76.000 vanaf 2024 op de begroting zullen drukken. De dekking is voorzien uit de reeds beschikbaar gestelde budgetten voor onderwijshuisvesting.

Vervanging ondergrondse containers (OC's)

Het huidige afvalcontainer areaal wordt, met ingang van een nieuw contract voor onderhoud en levering per 1 januari 2023, gekeurd volgens TUV-normen. Deze veiligheidskeuring is nieuw. De verwachting is dat naar aanleiding van de keuring een groot aantal containers in 2023 nog vervangen moet worden vanwege veiligheid. Reparatie is in veel gevallen niet toegestaan. Ongeacht verdere besluitvorming over de gewenste inzamelingssystematiek is deze aanvullende investering dus noodzakelijk.

Deze vervanging leidt tot noodzakelijke extra investeringen in 2023 en volgende jaren. De inschatting is dat hiervoor in 2023 een investeringskrediet van € 1,7 miljoen nodig is. Hier tegenover staat dat de begrote investering in het afvalbrengrstation van € 1,7 miljoen niet in 2023 plaats zal vinden maar pas in 2024 of later. Voor de jaren 2024-2027 is een jaarlijks investeringskrediet van €1,3 miljoen nodig ter vervanging van ondergrondse containers. De keuring zal bepalen of vervanging ook daadwerkelijk nodig is, zodat de technische levensduur maximaal benut wordt. De kapitaallasten bij deze investeringen bedragen € 194.000 vanaf 2024 en oplopend tot € 626.000 in 2027. In de Perspectiefnota 2024-2027 wordt voorgesteld de jaarlijkse kapitaallasten van deze investering op te nemen in de afvalstoffenheffing.